

Sygn. akt VII U 1216/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 listopada 2018 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Agnieszka Stachurska

Protokolant: sekr. sądowy Anna Bańcerowska

po rozpoznaniu w dniu 28 listopada 2018 r. w Warszawie na rozprawie

sprawy A. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...)Oddział w W.

o zwrot nienależnie pobranego świadczenia

na skutek odwołania A. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych(...) Oddział w W.

z dnia 30 sierpnia 2018 r. znak:(...)

1. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyjmuje, że A. K. nie jest zobowiązana do zwrotu pobranego świadczenia za okres od 1 maja 2018 r. do 31 maja 2018 r. w kwocie 745,18 zł (siedemset czterdzieści pięć złotych 18/100),
2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...)Oddział w W. na rzecz A. K. kwotę 180,00 zł (sto osiemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

UZASADNIENIE

A. K. w dniu 2 października 2018r. złożyła odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 30 sierpnia 2018r., znak: 450400/72/2018-SER-045039351, wnosząc o jej zmianę poprzez ustalenie, że renta socjalna w kwocie 745,18 zł, wypłacona za okres od 1 maja 2018r. do 31 maja 2018r. jest świadczeniem należnym i nie podlega zwrotowi. Odwołująca wniosła również o zasądzenie od organu rentowego na swoją rzecz kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu odwołania odwołująca wskazała, że pobierała rentę socjalną w związku z opieką nad trwale niezdolnym do pracy synem G. K., który zmarł w dniu 3 maja 2018r. Żądanie zwrotu wypłaconej renty socjalnej za maj 2018r., na gruncie przepisów ustawy z dnia 27 czerwca 2003r. o rencie socjalnej, jest bezpodstawne, ponieważ z art. 15 tej ustawy wynika, że w sprawach w niej nieuregulowanych mają zastosowanie przepisy innych ustaw, m.in. art. 136a § 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, który stanowi, że w razie śmierci emeryta lub rencisty wstrzymanie wypłaty świadczenia następuje od miesiąca przypadającego po miesiącu, w którym świadczeniobiorca zmarł. Zdaniem odwołującej brzmienie powołanego przepisu jest jednoznaczne i wynika z niego, że w przypadku śmierci uprawnionego w maju 2018r., wypłata świadczenia zostaje wstrzymana od miesiąca następnego, tj. od czerwca 2018r. Dla poparcia swego stanowiska odwołująca odwołała się do orzecznictwa,

które jest zgodne z tym co zaprezentowała. Zacytowała jedno z orzeczeń – wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 2 lutego 2017 roku (odwołanie z dnia 28 września 2018r., k. 3-4 a.s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. w odpowiedzi na odwołanie z dnia 12 października 2018r. wniósł o oddalenie odwołania na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

Organ rentowy uzasadniając swe stanowisko wskazał, że zobowiązał odwołującą na podstawie art. 138 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku z art. 15 pkt 1 ustawy z dnia 27 czerwca 2003r. o rencie socjalnej do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia za okres od 1 maja 2018r. do 31 maja 2018r. w kwocie 745,18 zł. Organ rentowy wskazał, że odwołująca była pouczona o okolicznościach powodujących ustanie prawa do renty socjalnej, o konieczności powiadamiania organu rentowego o wszelkich okolicznościach mających wpływ na prawo do renty socjalnej i o konsekwencjach związanych z nienależnie pobraną rentą socjalną. Dalej zaznaczył, że odpis skrócony aktu zgonu G. K., który był uprawniony do pobierania świadczenia, wpłynął do Oddziału w dniu 15 maja 2018r., zaś termin płatności renty został ustalony na 15-ty dzień każdego miesiąca. Organ rentowy stwierdził, że renta socjalna została nienależnie pobrana przez odwołującą w dniu 15 maja 2018r. Zdaniem organu rentowego, w myśl art. 101 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych prawo do świadczeń ustaje wraz ze śmiercią osoby uprawnionej, wobec czego świadczenie za miesiąc maj 2018r. nie przysługuje odwołującej. Organ rentowy wskazał również, że art. 136a w/w ustawy odnosi się do przyznawanych w jej ramach emerytur i rent, a co za tym idzie nie dotyczy innych świadczeń, zarówno z ustawy emerytalnej, jak i świadczeń pieniężnych wypłacanych na podstawie odrębnych przepisów (odpowiedź na odwołanie z dnia 12 października 2018r., k. 6 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

A. K. w dniu 28 października 2013r. złożyła do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wniosek o przyznanie prawa do renty socjalnej dla jej syna G. K. (wniosek z dnia 28 października 2013r., tom I k. 1 a.r.).

Po rozpoznaniu wniosku Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wydał w dniu 7 stycznia 2014r. decyzję znak: (...) w której przyznał G. K. prawo do renty socjalnej od dnia 8 listopada 2013r. na stałe. Organ rentowy wskazał jednocześnie, że świadczenie ulega zawieszeniu do czasu dostarczenia oświadczenia o opiece faktycznym (decyzja z dnia 7 stycznia 2014r., k. 21 tom I a.r.).

Odwołująca w dniu 21 stycznia 2014r. złożyła oświadczenie, w którym wskazała, że od dnia 8 listopada 1995r. sprawuje opiekę faktyczną nad G. K.. W związku z tym organ rentowy wydał decyzję w dniu 31 stycznia 2014r., znak: (...) w której orzekł o podjęciu wypłaty renty socjalnej przyznanej dla G. K. od dnia 8 listopada 2013r. Jako opiekun w decyzji oznaczona została A. K.. W punkcie III pouczenia zawartego w decyzji zawarto informację, że osoba, która nienależnie pobrała rentę socjalną jest zobowiązana do jej zwrotu, a za nienależnie pobrane uważa się świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie do nich prawa albo wstrzymanie wypłaty, jeżeli osoba pobierająca świadczenia była pouczona o braku prawa do ich pobierania. Natomiast w punkcie VI podpunkcie 1 pouczenia wskazano, że osoba pobierająca rentę socjalną, jej przedstawiciel ustawowy lub osoba sprawująca opiekę prawną albo faktyczną nad osobą uprawnioną do renty socjalnej zobowiązani są powiadomić jednostkę organizacyjną organu rentowego o wszelkich okolicznościach mających wpływ na prawo do renty socjalnej i jej wysokość (oświadczenie z dnia 21 stycznia 2014r. i decyzja z dnia 31 stycznia 2014r., k. 29 i 33-35 tom I a.r.).

G. K. zmarł w dniu 3 maja 2018r. Odpis skrócony aktu zgonu wpłynął do organu rentowego w dniu 15 maja 2018r. (odpis skrócony aktu zgonu, tom II a.r.). A. K. w dniu 15 maja 2018r. pobrała rentę socjalną należną G. K. za maj 2018r. w kwocie 745,18 zł (kopia przekazu pocztowego, tom II a.r.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W., działając na podstawie art. 138 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, art. 84 ust. 1, 9 i 11 ustawy z dnia 1 lipca 2018r. o systemie ubezpieczeń społecznych oraz ustawy z dnia 27 czerwca 2003r. o rencie socjalnej, wydał w dniu 30 sierpnia

2018r. decyzję, w której zobowiązał A. K. do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia za okres od 1 maja 2018r. do 31 maja 2018r. w kwocie 745,18 zł (decyzja z dnia 30 sierpnia 2018r., tom II a.r.).

Powyższy stan faktyczny, który nie był sporny między stronami, Sąd ustalił na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach organu rentowego, których wiarygodność nie budziła wątpliwości.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie A. K. podlegało uwzględnieniu.

Zgodnie z art. 15 pkt 1 ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (t. j. Dz. U. z 2018r., poz. 1340) zwanej dalej „ustawą o rencie socjalnej”, w sprawach nieuregulowanych w ustawie stosuje się odpowiednio art. 12-14, art. 61, art. 78-81, art. 93 ust. 2, art. 98, art. 100 ust. 1 i 2, art. 101, art. 102 ust. 1, art. 104 ust. 4, art. 107, art. 114, art. 116 ust. 1b i 2, art. 118 ust. 1-5, art. 119 ust. 1, art. 121, art. 122 ust. 1, art. 126, art. 128, art. 129 ust. 1, art. 130 ust. 1, art. 133-135, art. 136a i art. 138-144 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz przepisy wydane na podstawie art. 128a tej ustawy.

Wśród przepisów, do których stosowania odpowiednio odsyła ustawa o rencie socjalnej znajduje się m.in. powołany przez organ rentowy art. 138 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2018r., poz. 1270), zwanej dalej „ustawą emerytalną”, który stanowi, że osoba, która nienależnie pobrała świadczenia, jest obowiązana do ich zwrotu (ust. 1). Za nienależnie pobrane świadczenia uważa się:

- 1) świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenia była pouczona o braku prawa do ich pobierania;
- 2) świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie fałszywych zeznań lub dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd przez osobę pobierającą świadczenia (ust. 2).

Odpowiednie zastosowanie w sprawach dot. renty socjalnej znajduje także art. 101 ustawy emerytalnej, o którym organ rentowy wspomniał w odpowiedzi na odwołanie. Wskazany przepis przewiduje, że prawo do świadczeń ustaje:

- 1) gdy ustanie którykolwiek z warunków wymaganych do uzyskania tego prawa;
- 2) ze śmiercią osoby uprawnionej.

W rozpatrywanej sprawie uprawniony do renty socjalnej G. K. zmarł w dniu 3 maja 2018r., co powoduje, że wraz z jego śmiercią ustało prawo do ww. świadczenia. Jednocześnie nie było sporne, że A. K. – opiekun G. K., w dniu 15 maja 2018r., a więc po śmierci syna, pobrała rentę socjalną za maj 2018r. Powyższe, wbrew stanowisku organu rentowego, nie oznacza jednak, że A. K. należało zobowiązać do zwrotu renty socjalnej za ww. miesiąc. Zdaniem Sądu świadczenie, które odwołująca pobrała w kwocie 745,18 zł nie było nienależne, a to dlatego, że art. 136a ust. 2 ustawy emerytalnej, który zgodnie z zacytowanym art. 15 pkt 1 ustawy o rencie socjalnej, ma zastosowanie również do tego świadczenia, które miał przyznane G. K., stanowi, że w razie śmierci emeryta lub rencisty wstrzymanie wypłaty świadczenia następuje od miesiąca przypadającego po miesiącu, w którym zmarł emeryt lub rencista.

Powyższe jednoznacznie wskazuje więc, że uprawnionemu renciście bądź osobie sprawującej nad nim opiekę, wypłaca się świadczenie za miesiąc, w którym nastąpił zgon rencisty (także rencisty pobierającego rentę socjalną). W ocenie Sądu, stanowisko zaprezentowane przez organ rentowy jest zatem błędne. Wykładnia art. 101 pkt 2 i art. 136a ust. 2 oraz art. 138 ustawy emerytalnej pozwala na wyprowadzenie wniosków, że ustawodawca przyznaje prawo do świadczenia również osobie zmarłej (na okres po dniu śmierci, za cały miesiąc, w którym nastąpił zgon). Stwierdzenie to ma znaczenie, gdy uwzględni się, że bank prowadzący rachunek emeryta lub rencisty jest zobowiązany zwrócić organowi rentowemu świadczenie przekazane za miesiące następujące po miesiącu, w którym nastąpiła śmierć świadczeniobiorcy (art. 138a ustawy emerytalnej). Zestawienie powyższych przepisów upoważnia do postawienia tezy,

że emerytura lub renta za miesiąc, w którym nastąpiła śmierć świadczeniobiorcy, jest świadczeniem należnym, a jego przelew na rachunek w banku, bądź też wypłata osobie uprawnionej do jej odbioru za życia emeryta, bądź rencisty, nawet po dacie jego śmierci, stanowi prawidłową wypłatę (wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 11 grudnia 2014r., sygn. akt III AUa 92/14). Zatem uprawnionemu renciście bądź osobie sprawującej nad nim opiekę, wypłaca się świadczenie także za miesiąc, w którym nastąpił zgon rencisty (wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 14 maja 2015r., sygn. akt III AUa 1390/14).

Mając powyższe na uwadze, Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., orzekł o zmianie zaskarżonej decyzji w sposób oznaczony w punkcie 1 wyroku.

O kosztach zastępstwa procesowego Sąd orzekł w punkcie 2 wyroku na podstawie art. 98 k.p.c., zasądzając od przegrywającego organu rentowego na rzecz odwołującej kwotę 180,00 zł, która została ustalona przy uwzględnieniu brzmienia § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (t.j. Dz. U. z 2015r., poz. 1800 ze zm.).

ZARZĄDZENIE

(...)